

Laudáció Cs. Jónás Erzsébet tiszteleti taggá választása alkalmából

Mosoly. Ez az első szó, amely a másodperc töredéke alatt asszociációként eszembe jut, ha meghallom a nevet: Cs. Jónás Erzsébet. Nem volt alkalmunk túl gyakran találkozni, de a felidézhető alkalmak mind az ő kedves mosolyával fémjelzettek. Egy ilyen alkalom különösen emlékezetes maradt a számomra.

A doktori védésem előtti percekben, amikor már bekészülve, post-itekkal teletűzdelt munkámat szorongatva kezemben járkáltam fel-alá az ELTE D épületének alagsori termében, és már végképp megbántam, hogy belevágtam az egészbe és úgy éreztem, mindjárt összedől a világ, befutott a nyíregyházi intercity. Tél volt, elegáns, hosszú, szinte uszályszerű kabátban lépett be a terembe kipirult arccal Cs. Jónás Erzsébet professzorasszony, a bizottság egyik tagja. Belépve a terembe egy percet sem tétozva odaszaladt hozzám, átölelt, és olyan meleg mosollyal, amilyennel ember csak köszönheti a másikat kérdezte tőlem: hát ezt miért nem mondtad? Ugyanis nemcsak ő érkezett ekkor e viszonylaton, hanem saját keresztzüleim is, akik szintén a Bessenyei György Tanárképző Főiskola, ma Nyíregyházi Egyetem régi munkatársai. Valahol Hajdúszoboszló és Kaba között derülhetett fény arra, hogy miért és hová utaznak ugyanazzal az intercityvel az évtizedes kedves kollégák. Mondanom sem kell, megnyugtató és biztató szavak fonódtak láncná ezután és kezdtem én is feloldódni, megnyugodni a helyzetben.

Ugyanezzel a mindent feloldó mosollyal fogadott szekcielnökként évekkorábban első találkozásunkkor egy MANYE kongresszus alkalmával, ahol először léptem a tudományos közösség elé a Fordítástudományi Doktori Programból kissé kilógó versfordítás témámmal. Hihetetlen erőt adott számomra, hogy nem vagyok egyedül a verssel, a versfordítás iránti érdeklődéssel, és ennek igenis helye van ebben a diskurzusközösségben, az alkalmazott nyelvészek tudományos közösségében is. Ez a mosoly ott és akkor ezen túl azt is közvetítette számomra, hogy a téma iránt, amellyel foglalkozik, amelyet kutat és feltárni, megérteni és átadni törekszik, nem csak hogy elkötelezett, hanem egészen egyszerűen szereti is, elnézést a kifejezésért, élvezi azt, amiről és ahogyan beszélhet, mesélhet a közönségének. Ez a kutatói, oktatói attitűd példa marad számomra mindig.

A mosoly, a biztató támogatás azon alapvető értékek közé tartozik, amelyek Cs. Jónás Erzsébet egész létét, munkásságát és magánéletét is jellemzik. Maga fogalmazza meg egy, a „Magyar nyelvész és pályaképek és önvallomások” sorozatban megjelent írásában, hogy milyen zsinórmértékek mentén dolgozott és dolgozik, él és alkot a mai napig is: kitartás, szorgalom, töretlen akarat és az önkifejezés igénye. Nem szükséges tovább ragozni e hihetetlen pontosan megragadott listát. Eggyel mégis hadd egészítsem ki: a végtelen szerénység és a saját és mások munkája, alkotása iránti alázat és tisztelet. Ez is az ő lényének mindenkor megnyilvánuló ereje.

Cs. Jónás Erzsébetet pályáján a nyelv és az önkifejezés, az irodalom és művészetek iránti érdeklődés indította el. A nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnáziumból, a Kossuth Lajos Tudományegyetem magyar-orsz szakán át vezetett az útja a Bessenyei György Tanárképző Főiskoláig – később Nyíregyházi Főiskola, majd Nyíregyházi Egyetem –, ahol 1973-tól dolgozott. Itt nemcsak tanítványai előrehaladását gondosan és szeretettel támogató kiváló oktatóként, valamint munkáját messzemenő alapossággal és fáradhatatlanul végző kiváló kutatóként ismerik el munkáját, hanem az intézmény vezetésében is számítottak rá. Tanszékvezetőként, főigazgató helyettesként, tudományos rektorhelyettesként, kulturális és ifjúsági igazgatóként, majd a Nyíregyházi Főiskola Bölcsészettudományi és Művészeti Főiskolai Kari tanácsának tagjaként támaszkodtak precíz és odaadó szervezőmunkájára, szakmai felkészültségére.

Kutatóként a kontrasztív fordításstiszta területén tette le névjegyét, russisztának és magyar stilsztának vallja magát. Elemzéseiben ötvözi a funkcionális stilsztika, a szövegsemantika, a hermeneutika és a kognitív metaforaelmélet módszereit, belebelezőve a kulturális antropológia és a kultúra- és szövegsemiotika szempontjait is. 2003-ban kapta meg az MTA doktora címet Kontrasztív szövegsemantikai vizsgálatok című munkájával. 472 publikációja, előadásai, opponensi munkái nemzetközileg is elismert kutatói elkötelezettségének bizonyítékai. 2013 óta a Nyíregyházi Egyetem Professor Emeritája. Kutatásaival a fordításstiszta területén a Nyíregyházi Egyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetéhez és a Kelet- és Közép-európai Kutatóközpontokhoz kapcsolódik. Oktatói és kutatói munkáját, valamint aktív szakmai közéleti tevékenységét számos kitüntetéssel ismerték el.

Cs. Jónás Erzsébet Papp Ferenc tanítványaként Székely Gábor mellett a kezdetektől részt vett a MANYE alapításában, kongresszusok szervezésében, szekciók vezetésében, kötetek szerkesztésében. A szervezet 2010-ben a rangos Brassai Sámuel díjjal ismerte el tevékenységét. Jelenleg is aktívan részt vesz a miskolci MANYE-tagcsoport munkájában.

A már idézett önvallomásból kölcsönzött szavakkal zárom laudációmat. Ebben Cs. Jónás Erzsébet az előtte járó példaképei számára kívánja őszinte szavakkal, hogy emberségük, alkotókedvük, szellemi és lelki frissességük maradjon meg az emberi élet határáig.

Kedves Professzorasszony, kedves Erzsi, sok szeretettel kívánjuk mi is mindezt a Számodra!

Dr. Pusztai-Varga Ildikó

Budapest, 2018. május 18.